WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 14 kwietnia 2005 r. *

W sprawie C-157/03

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 7 kwietnia 2003 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez C. O'Reilly oraz L. Escobara Guerrera, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Królestwu Hiszpanii, reprezentowanemu przez N. Díaz Abad, działającą w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

* Język postępowania: hiszpański.

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C. W. A. Timmermans, prezes izby, C. Gulmann, J. Makarczyk (sprawozdawca), P. Kūris i J. Klučka, sędziowie,

rzecznik generalny: C. Stix-Hackl,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 9 listopada 2004 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Komisja Wspólnot Europejskich wnosi w skardze do Trybunału o stwierdzenie, że uzależniając wydanie dokumentu pobytowego obywatelom państwa trzeciego, będącym członkami rodziny obywatela wspólnotowego korzystającego z prawa do swobodnego przemieszczania się od obowiązku uzyskania wizy pobytowej, niezgodnie z przepisami dyrektywy Rady 68/360/EWG z dnia 15 października 1968 r. w sprawie zniesienia ograniczeń w przemieszczaniu się i pobycie pracowników państw członkowskich i ich rodzin we Wspólnocie (Dz.U. L 257, str. 13), dyrektywy Rady 73/148/EWG z dnia 21 maja 1973 r. w sprawie zniesienia

ograniczeń w zakresie przemieszczania się i pobytu obywateli państw członkowskich w obrębie Wspólnoty, które dotyczą przedsiębiorczości i świadczenia usług (Dz. U. L 172, str. 14) i dyrektywy Rady 90/365/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. w sprawie prawa pobytu pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek, które zakończyły działalność zawodową (Dz.U. L 180, str. 28), oraz nie wydając dokumentu pobytowego tak szybko, jak jest to możliwe, a w każdym razie nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku o wydanie tego dokumentu, niezgodnie z przepisami dyrektywy Rady 64/221/EWG z dnia 25 lutego 1964 r. w sprawie koordynacji specjalnych środków dotyczących przemieszczania się i pobytu cudzoziemców, uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego (Dz.U. 56, str. 850), Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom państwa członkowskiego, które ciążą na nim na mocy traktatu WE.

Ramy prawne

Prawo wspólnotowe

Przepisy dotyczące wjazdu i pobytu

2 Artykuł 1 dyrektywy 68/360 przewiduje zniesienie ograniczeń w zakresie przemieszczania się i pobytu obywateli państw członkowskich i członków ich rodzin, do których stosuje się rozporządzenie Rady EWG nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty (Dz.U. L 257, str. 2).

3 Artykuł 1 dyrektywy 73/148 przewiduje w szczególności zniesienie ograniczeń w zakresie przemieszczania się i pobytu w stosunku do obywateli państw członkowskich, którzy osiedlili się lub zamierzają się osiedlić na terenie innego państwa członkowskiego w celu podjęcia działalności na własny rachunek albo zamierzają świadczyć usługi na terenie tego państwa oraz w stosunku do ich współmałżonków niezależnie od obywatelstwa tych ostatnich.

4 Na podstawie art. 1 dyrektywy 90/365 prawo pobytu przyznaje się obywatelom państw członkowskich, którzy prowadzili we Wspólnocie działalność zawodową w charakterze pracowników najemnych lub osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz członkom ich rodzin, pod warunkiem że korzystają oni ze świadczeń z tytułu inwalidztwa, wcześniejszej emerytury, emerytury lub renty z tytułu wypadku przy pracy albo choroby zawodowej w wysokości wystarczającej, by nie stać się obciążeniem dla systemu zabezpieczenia społecznego przyjmującego państwa członkowskiego w okresie ich pobytu, i pod warunkiem że są oni objęci ubezpieczeniem zdrowotnym w odniesieniu do wszelkich ryzyk w tym państwie członkowskim.

5 Artykuły 3 i 4 dyrektywy 68/360 stanowią:

„Artykuł 3

1. Państwa członkowskie pozwolą osobom, o których mowa w art. 1, na wjazd na ich terytorium za okazaniem ważnego dowodu tożsamości lub paszportu.

2. Żadne wizy wjazdowe lub równorzędne dokumenty nie będą wymagane, z wyjątkiem członków rodziny niebędących obywatelami żadnego z państw członkowskich. Państwa członkowskie udzielą takim osobom wszelkich ułatwień w celu uzyskania wszystkich niezbędnych wiz.

Artykuł 4

1. Państwa członkowskie przyznają prawo pobytu na ich terytorium osobom, o których mowa w art. 1, mogącym okazać dokumenty wymienione w ust. 3.

2. Jako dowód prawa pobytu wydawany będzie dokument zatytułowany »Karta pobytu obywatela państwa członkowskiego EWG«. Dokument musi zawierać oświadczenie [wzmiankę], iż został wydany na mocy rozporządzenia (EWG) nr 1612/68 oraz środków przyjętych przez państwa członkowskie w celu realizacji niniejszej dyrektywy. Tekst takiego oświadczenia [takiej wzmianki] zawarty jest w załączniku do niniejszej dyrektywy.

3. Do wydania Karty [p]obytu [o]bywatela państwa członkowskiego EWG, państwa członkowskie mogą żądać okazania [jedynie] następujących dokumentów:

[...]

— od członków rodziny pracownika:

c) dokumentu, na którego podstawie powyższe osoby wjechały na ich terytorium;

d) dokumentu wystawionego przez właściwy organ kraju pochodzenia lub państwa, z którego przyjechały, stanowiącego o ich pokrewieństwie;

e) w przypadkach, o których mowa w art. 10 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia EWG nr 1612/68, dokumentu wystawionego przez właściwy organ kraju pochodzenia lub państwa, z którego przyjechały, zaświadczającego, że pozostają one na utrzymaniu pracownika lub że mieszkają z nim pod jednym dachem w danym [tym] kraju.

4. Członkowi rodziny, który nie jest obywatelem państwa członkowskiego, wystawion[a] zostanie karta pobytu o takim samym okresie ważności, jaki został [jak karta] wydan[a] pracownikowi, na którego utrzymaniu pozostaje [od którego wywodzi on swoje prawa]".

6 Artykuły 3 i 6 dyrektywy 73/148 stanowią:

„*Artykuł 3*

1. Państwa członkowskie przyznają osobom, o których mowa w art. 1, prawo do wjazdu na ich terytorium jedynie za okazaniem ważnego dowodu tożsamości lub paszportu.

2. Żadne wizy wjazdowe lub równoznaczne dokumenty nie będą wymagane [Żadne wizy wjazdowe nie będą wymagane ani równoznaczne wymagania nie będą stawiane,] z wyjątkiem członków rodziny, którzy nie posiadają obywatelstwa państwa członkowskiego. Państwa członkowskie przyznają takim osobom wszelkie ułatwienia w otrzymaniu niezbędnej wizy.

[...]

Artykuł 6

Państwo członkowskie nie będzie wymagać od ubiegającego się o kartę pobytu lub zezwolenie na pobyt złożenia żadnych innych dokumentów poza następującymi [państwo członkowskie może wymagać od ubiegającego się o kartę pobytu lub dokument pobytowy wyłącznie]:

a) dowód[dowodu] tożsamości lub paszport[u], na podstawie którego wjechał on na terytorium tego państwa;

b) dowód[dowodu] potwierdzający[-ego] jego przynależność do jednej z kategorii osób, do których odnoszą się art. 1 i 4".

7 Artykuł 2 ust. 1 i 2 dyrektywy 90/365 brzmi następująco:

„1. Wykonywanie prawa pobytu jest dokumentowane poprzez wystawienie dokumentu znanego jako [zwanego] »zezwolenie na pobyt obywatela państwa członkowskiego EWG« [»Kartą pobytu obywatela państwa członkowskiego EWG«], którego ważność może być ograniczona do pięciu lat na zasadzie odnawialności. Jednakże państwa członkowskie mogą, jeśli uznają to za konieczne, wymagać odnowienia zezwolenia na pobyt [karty pobytu] po upływie pierwszych dwu lat pobytu. Jeżeli członek rodziny nie jest obywatelem państwa członkowskiego, zostanie mu wystawiony dokument pobytu o takiej samej [takim samym okresie] ważności, jak wystawiony osobie, na której utrzymaniu pozostaje [od której wywodzi on swoje prawa].

W celu wystawienia zezwolenia na pobyt [karty pobytu] lub dokumentu pobytu państwo członkowskie może wymagać jedynie przedstawienia przez osobę składającą wniosek ważnego dowodu tożsamości lub paszportu i udowodnienia, że osoba ta spełnia warunki ustanowione w art. 1.

2. Artykuły 2, 3, 6 ust. 1 lit. a) i ust. 2 oraz art. 9 dyrektywy 68/360/EWG stosują się mutatis mutandis [odpowiednio] do osób korzystających z niniejszej dyrektywy.

[...]".

8 Artykuł 5 ust. 1 dyrektywy 64/221 stanowi:

„Decyzja o wydaniu lub odmowie wydania pierwszego dokumentu pobytowego jest podejmowana tak szybko, jak jest to możliwe, a w każdym przypadku nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku o wydanie dokumentu pobytowego.

Dana [zainteresowana] osoba może czasowo pozostawać na terytorium państwa do czasu podjęcia decyzji o wydaniu lub odmowie wydania dokumentu pobytowego".

Przepisy dotyczące wiz

9 Artykuł 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz państwa, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.U. L 81, str. 1), stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia »wiza« oznacza zezwolenie udzielone lub decyzję podjętą przez państwo członkowskie, wymagane do wjazdu na jego terytorium w celu:

— zamierzonego pobytu w tym lub w kilku państwach członkowskich, nie dłuższego niż trzy miesiące ogółem,

— tranzytu przez terytorium tego lub kilku państw członkowskich, z wyjątkiem tranzytu w obrębie lotniska".

Uregulowania krajowe

10 Zgodnie z art. 10 ust. 3 dekretu królewskiego nr 766/1992 z dnia 26 czerwca 1992 r. w sprawie wjazdu i pobytu w Hiszpanii obywateli państw członkowskich Wspólnot Europejskich (Real Decreto 766/1992 de 26 de junio 1992 sobre entrada y permanencia en España de nacionales de Estatos miembros de las Comunidades Europeas, BOE nr 156 z dnia 30 czerwca 1992 r., str. 22275), zmienionego dekretami królewskimi nr 737/95 z dnia 5 maja 1995 r. (BOE nr 133 z dnia 5 czerwca 1995 r., str. 16547) i nr 1710/1997 z dnia 14 listopada 1997 r. (BOE nr 274 z dnia 15 listopada 1997, str. 33549) stanowi:

„Jeżeli osoby zainteresowane są członkami rodziny osób, o których mowa w poprzednich punktach, w zakresie przewidzianym w art. 2, obowiązane są one przedstawić dokumenty wydane przez właściwe organy świadczące o:

a) istnieniu między nimi stosunku pokrewieństwa;

b) ich pozostawaniu na utrzymaniu obywatela wspólnotowego, z którym łączy ich stosunek pokrewieństwa, jeśli warunek ten jest wymagany;

c) w przypadku członków rodziny rezydentów, o których mowa w ust. 1 lit. e), f) i g), wymienionych w tych przepisach środkach wystarczających na potrzeby uprawnionego i jego rodziny oraz obejmującym ich ubezpieczeniu zdrowotnym zgodnie z zasadami, o których tam mowa;

d) w przypadku członków rodzin, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich Wspólnot Europejskich, posiadaniu poza wymienionymi wyżej dokumentami wizy pobytowej w paszporcie; z wyjątkowych względów mogą być oni zwolnieni z tego obowiązku".

11 Artykuły 23 i 28 dekretu królewskiego nr 155/1996 z dnia 2 lutego 1996 r. zatwierdzającego rozporządzenie wykonawcze do ustawy organicznej 7/1985 (Real Decreto 155/1996 de 2 de febrero 1996 r. por el que se aprueba el Reglamento de ejecución de la Ley Orgánica 7/1985, BOE nr 47 z dnia 23 lutego 1996 r., str. 6949) stanowią:

„Artykuł 23

Wizy pobytowe. Rodzaje

[...]

2. Wizy pobytowe w celu połączenia z rodziną mogą być wydane, po wydaniu przez właściwy organ pozytywnej opinii, cudzoziemcom, którzy znajdują się w jednej z sytuacji wymienionych w art. 54 niniejszego rozporządzenia i którzy złożyli

wniosek o wizę w celu połączenia z członkiem rodziny zamieszkującym w Hiszpanii. Opinia ta ma charakter wiążący w zakresie warunków, które musi spełnić wnioskodawca, zgodnie z art. 28 ust. 1 niniejszego rozporządzenia.

[...]

6. Wizy pobytowe, z wyłączeniem działalności zarobkowej, mogą zostać wydane cudzoziemcom, którzy przeszli na emeryturę i którzy korzystają ze świadczeń emerytalnych lub rentowych, albo cudzoziemcom w wieku produkcyjnym, którzy nie będą wykonywać w Hiszpanii działalności, do której niezbędne jest zezwolenie na pracę, ani zwolnionej z obowiązku uzyskania tego zezwolenia.

[...]

Artykuł 28

Szczególne dokumenty wymagane do wydania wiz pobytowych

1. W przypadku wniosku o wydanie wizy pobytowej celem połączenia z rodziną zamieszkujący w Hiszpanii członek rodziny musi przed złożeniem wniosku zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania organu administracyjnego prowincji o potwierdzenie spełnienia przez niego warunków przewidzianych w art. 56 ust. 5 i 7 niniejszego rozporządzenia oraz posiadanie przez niego już odnowionego dokumentu pobytowego. Członek rodziny należący do jednej z kategorii, o których mowa w art. 54 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, musi przedstawić wraz z wnioskiem o wizę kopię wniosku o potwierdzenie spełnienia przez niego warunków, zarejestrowanego przez wspomniany organ administracyjny oraz dokumenty potwierdzające istnienie stosunku pokrewieństwa oraz ewentualnie zależności prawnej i ekonomicznej.

[...]

6. W przypadku wniosku o wizę pobytową bez prawa do działalności zarobkowej cudzoziemiec musi przedstawić dokumenty potwierdzające, iż posiada środki do życia lub będzie uzyskiwał regularne dochody, wystarczające i stosowne do pokrycia jego potrzeb i potrzeb członków jego rodziny, których ma na swoim utrzymaniu. Środki do życia lub regularne dochody powinny wystarczyć na pokrycie kosztów zakwaterowania, utrzymania i kosztów leczenia wnioskodawcy oraz członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu".

Okoliczności faktyczne i postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

12 U podstaw niniejszej skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego leżą dwa zawiadomienia złożone w Komisji przez obywateli wspólnotowych korzystających z przyznanego im przez traktat WE prawa swobodnego przemieszczania się, których małżonkom odmówiono wydania dokumentu pobytowego w Hiszpanii, ponieważ wcześniej obowiązane były złożyć w konsulacie hiszpańskim w ostatnim miejscu zamieszkania wniosek o wizę pobytową. Fakty powołane w zawiadomieniach miały miejsce w przypadku p. Weber w 1998 r. i w przypadku p. Rotte Ventury w 1999 r.

13 W dniu 26 kwietnia 1999 r. Komisja skierowała w tej sprawie pismo do władz hiszpańskich, które w odpowiedzi z dnia 5 lipca 1999 r. potwierdziły, że wiza pobytowa była potrzebna do dalszego postępowania dotyczącego wydania dokumentu pobytowego.

14 Zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 226 akapit pierwszy WE Komisja po uprzednim umożliwieniu Królestwu Hiszpanii przedstawienia uwag skierowała do tego państwa członkowskiego, pismem z dnia 3 kwietnia 2002 r., uzasadnioną opinię i wezwała do podjęcia niezbędnych kroków celem zastosowania się do zobowiązań wynikających z dyrektyw 68/360, 73/148, 90/365 i 64/221 w terminie dwóch miesięcy, począwszy od doręczenia tej opinii. Uznawszy odpowiedź władz hiszpańskich za niezadowalającą, Komisja postanowiła wnieść niniejszą skargę.

W przedmiocie skargi

W przedmiocie pierwszego zarzutu, opartego na niezgodności przepisów hiszpańskich dotyczących warunków wydania dokumentu pobytowego w Hiszpanii obywatelom państw trzecich będących członkami rodziny obywateli wspólnotowych, którzy korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się, z dyrektywami 68/360, 73/148 i 90/365

Argumenty stron

15 Komisja zarzuca Królestwu Hiszpanii naruszenie przepisów dyrektyw 68/360, 73/148 i 90/365 poprzez uzależnienie wydania dokumentu pobytowego obywatelom państwa trzeciego będącym członkami rodziny obywatela wspólnotowego od obowiązku uzyskania wizy pobytowej.

16 Komisja przypomniała, że traktat i prawo wspólnotowe wtórne zapewniają obywatelom wspólnotowym prawo do swobodnego przemieszczania się, i podniosła, że niektórzy członkowie rodziny tych obywateli, niezależnie od ich obywatelstwa, korzystają także z praw wynikających z prawa wspólnotowego.

17 Zdaniem Komisji, uzależnienie wydania dokumentu pobytowego od obowiązku uzyskania wizy pobytowej przez wspomnianych członków rodziny stanowi nie tylko ograniczenie ich praw wynikających z norm prawa wspólnotowego, ale także pośrednie ograniczenie prawa samego obywatela wspólnotowego do swobodnego przemieszczania się.

18 Komisja przyznaje, że państwa członkowskie mogą wymagać wizy wjazdowej od obywateli państw trzecich, jednakże uzyskanie tej wizy powinno być ułatwione, gdy chodzi o członków rodziny obywateli wspólnotowych, a jej wydanie nie może prowadzić do poddania tych osób procedurze imigracyjnej poprzedzającej ich wjazd na terytorium państwa członkowskiego.

19 Zdaniem Komisji, jedynym warunkiem wstępnym, od którego państwa członkowskie mogą uzależnić wjazd na ich terytorium osób korzystających z prawa wspólnotowego, jest przedstawienie dokumentów wymienionych w art. 3 dyrektyw 68/360 i 73/148. Komisja precyzuje, że „wiza wjazdowa", której mogą wymagać te państwa członkowskie przy wjeździe na ich terytorium, jest pojęciem, które należy rozumieć jako trzymiesięczną wizę krótkoterminową.

20 Zatem, zgodnie z art. 2 dyrektywy 90/365 i art. 6 dyrektywy 73/148 obywatele państw trzecich będący członkami rodziny obywatela wspólnotowego dopiero w chwili wydawania dokumentu pobytowego muszą udowodnić, iż spełniają warunki ustanowione przez ustawodawstwo wspólnotowe.

21 Z powyższego wynika, że, zdaniem Komisji, wprowadzenie systemu nakładającego na obywateli państw trzecich obowiązek poddania się procedurze imigracyjnej w celu uzyskania dokumentu pobytowego, którego wydanie jest oparte zasadniczo na przedstawieniu dowodu na przynależność do kręgu członków rodziny obywatela wspólnotowego, jest sprzeczne z ustawodawstwem oraz orzecznictwem wspólnotowym (wyrok z dnia 25 lipca 2002 r. w sprawie C-459/99 MRAX, Rec. str. I-6591).

22 Rząd hiszpański utrzymuje, że zgodnie z art. 3 ust. 2 dyrektyw 68/360 i 73/148, gdy obywatel wspólnotowy przemieszcza się w obrębie Wspólnoty i korzysta z praw,

jakie przyznaje mu traktat i dyrektywy, państwa członkowskie mogą wymagać od członków jego rodziny, niemających obywatelstwa jednego z tych państw, wizy wjazdowej lub stawiać inne równoznaczne wymagania.

23 Rząd ten twierdzi, że państwa członkowskie, zgodnie z art. 4 ust. 3 dyrektywy 68/360 i art. 6 lit. a) dyrektywy 73/148, mogą wymagać okazania dokumentu, na którego podstawie zainteresowana osoba wjechała na terytorium tego państwa.

24 Podkreślając różnice pomiędzy wizami wjazdowymi a wizami pobytowymi, rząd hiszpański podnosi, że rozporządzenie nr 539/2001 dotyczy wyłącznie wiz krótkoterminowych. Państwa członkowskie mają zatem kompetencje do stanowienia przepisów dotyczących wiz długoterminowych lub wiz pobytowych.

25 Rząd hiszpański wskazuje wreszcie, że na poziomie wspólnotowym kwestia wydawania wiz pobytowych obywatelom państw trzecich nie została zharmonizowana. Ponieważ Rada nie wydała dotąd przepisów dotyczących polityki imigracyjnej w obszarach objętych art. 63 akapit pierwszy pkt 3 lit. a) i b), państwa członkowskie zachowują kompetencję w tej dziedzinie.

Ocena Sądu

26 Na wstępie należy przypomnieć, że ustawodawca wspólnotowy uznał zapewnienie ochrony życia rodzinnego obywateli państw członkowskich za element istotny dla usunięcia przeszkód w wykonywaniu podstawowych swobód zagwarantowanych traktatem (wyrok z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie C-60/00 Carpenter, Rec. str. I-6279, pkt 38 i ww. wyrok w sprawie MRAX, pkt 53).

27 W tym celu art. 1 dyrektyw 68/360, 73/148 i 90/365 rozciąga stosowanie prawa wspólnotowego w zakresie wjazdu i pobytu na terytorium państw członkowskich na współmałżonków obywateli tych państw, których dotyczą owe przepisy, bez względu na ich obywatelstwo.

28 W związku z tym prawo wjazdu na terytorium państwa członkowskiego przyznane obywatelowi państwa trzeciego będącego małżonkiem obywatela państwa członkowskiego wynika z samych więzów rodzinnych. Wydania dokumentu pobytowego obywatelowi państwa trzeciego będącemu małżonkiem obywatela państwa członkowskiego nie należy zatem uważać za akt konstytutywny, lecz za akt, którym państwo członkowskie stwierdza indywidualną sytuację obywatela państwa trzeciego w świetle przepisów prawa wspólnotowego (zob. ww. wyrok w sprawie MRAX, pkt 74).

29 Jeśli chodzi o procedurę uzyskania dokumentu pobytowego, zaznaczyć należy, że warunki, od których państwo członkowskie może uzależniać wydanie tego dokumentu, są wymienione w art. 4 ust. 3 lit. c), d) i e) dyrektywy 68/360, art. 6 dyrektywy 73/148 oraz w art. 2 dyrektywy 90/365.

30 Warunki te wymienione zostały w sposób wyczerpujący (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 kwietnia 1976 r. w sprawie C-48/75 Royer, Rec. str. 497, pkt 37; z dnia 5 lutego 1991 r. w sprawie C-363/89 Roux, Rec. str. I-273, pkt 14 i 15 oraz z dnia 5 marca 1991 r. w sprawie C-376/89 Giagounidis, Rec. str. I-1069, pkt 21).

31 Należy podkreślić, że zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektyw 68/360 i 73/148 państwa członkowskie pozwalają na wjazd na ich terytorium obywatelom tych państw i członkom ich rodzin, o których mowa w tych dyrektywach, za okazaniem jedynie ważnego dowodu tożsamości lub paszportu.

32 Niemniej jednak zgodnie z art. 3 ust. 2 tych samych dyrektyw, w przypadku gdy obywatel państwa członkowskiego przemieszcza się w obrębie Wspólnoty w celu skorzystania z praw, które przyznają mu traktat i wspomniane dyrektywy, państwa członkowskie mogą wymagać wizy wjazdowej lub stawiać inne wymogi członkom jego rodziny, którzy nie mają obywatelstwa żadnego z tych państw. Lista państw trzecich, których obywatele muszą posiadać wizę podczas przekraczania zewnętrznych granic państw członkowskich, została ustalona w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2317/95 z dnia 25 września 1995 r. wymieniającym państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizę podczas przekraczania zewnętrznych granic państw członkowskich (Dz.U. L 234, str. 1), zastąpionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 574/1999 z dnia 12 marca 1999 r. (Dz.U. L 72, str. 2), które z kolei zastąpione zostało rozporządzeniem nr 539/2001 (ww. wyrok w sprawie MRAX, pkt 56).

33 Państwa te muszą jednak udzielać członkom rodziny niemającym obywatelstwa żadnego z państw członkowskich wszelkich ułatwień w celu uzyskania wszystkich niezbędnych wiz. W tym zakresie Trybunał orzekł już, że aby nie dopuścić do pozbawienia skuteczności przepisów dyrektyw 68/360 i 73/148, wydanie wizy musi nastąpić jak najszybciej i, jeśli to możliwe, w miejscu wjazdu na terytorium danego państwa (ww. wyrok w sprawie MRAX, pkt 60).

34 Artykuł 2 rozporządzenia nr 539/2001 definiuje wizę jako zezwolenie udzielone przez państwo członkowskie, wymagane do wjazdu na jego terytorium w celu pobytu w tym lub w kilku państwach członkowskich nie dłuższego niż trzy miesiące ogółem.

35 Według ustawodawstwa hiszpańskiego dotyczącego warunków uzyskania dokumentu pobytowego członkowie rodziny obywateli wspólnotowych, którzy nie mają obywatelstwa państwa członkowskiego, muszą okazać między innymi wizę pobytową wydaną w celu połączenia z rodziną, znajdującą się w paszporcie.

36 W ten sposób wspomniani członkowie rodziny obywatela wspólnotowego obowiązani są dopełnić formalności związanych z pobytem przed wjazdem na terytorium Hiszpanii, aby nie narazić się na ryzyko odmowy wydania dokumentu pobytowego.

37 Ponadto ustawodawstwo hiszpańskie wymaga wizy takiego rodzaju, jaki nie jest wymieniony w dyrektywach 68/360, 73/148 i 90/365 wśród warunków, od których uzależnione jest wydanie dokumentu pobytowego członkom rodziny obywateli wspólnotowych (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie MRAX, pkt 56).

38 W związku z powyższym wiza pobytowa jako konieczny do uzyskania dokumentu pobytowego wymóg stawiany przez przepisy hiszpańskie i, w konsekwencji, odmowa wydania tego dokumentu obywatelowi państwa trzeciego będącego członkiem rodziny obywatela wspólnotowego z powodu niedopełnienia przez niego obowiązku złożenia uprzednio wniosku o wizę pobytową w konsulacie hiszpańskim w ostatnim miejscu zamieszkania stanowi środek sprzeczny z przepisami dyrektyw 68/360, 73/148 i 90/365.

39 Jak z powyższego wynika, pierwszy zarzut podniesiony przez Komisję jest zasadny.

W przedmiocie drugiego zarzutu, opartego na naruszeniu dyrektywy 64/221

Argumenty stron

40 Drugi zarzut Komisja opiera na twierdzeniu, że zgodnie z ogólną logiką wspólnotowego systemu wydawania dokumentów pobytowych i w szczególności

w świetle art. 5 dyrektywy 64/221 państwo członkowskie wydaje decyzję w przedmiocie dokumentu pobytowego tak szybko, jak jest to możliwe, a w każdym razie nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku.

41 Przyznając, że hiszpańskie przepisy prawne dotyczące terminów przewidzianych na wydanie kart pobytu są zgodne z dyrektywą 64/221, Komisja zarzuca jednocześnie Królestwu Hiszpanii niezachowanie terminu wyznaczonego w art. 5 tej dyrektywy w konkretnym przypadku p. Rotte Ventury, która uzyskała dokument pobytowy dopiero po dziesięciu miesiącach trwania procedury.

42 Władze hiszpańskie uważają, że Komisja nie może wysuwać przeciwko Królestwu Hiszpanii zarzutu ogólnego nieprzestrzegania przepisów wspólnotowych, który oparty jest na odosobnionym przypadku, tym bardziej że w oczekiwaniu na wydanie dokumentu pobytowego zainteresowana mogła przebywać na terytorium tego państwa członkowskiego.

Ocena Trybunału

43 Na wstępie przypomnieć należy, że wynikające z dyrektywy zobowiązanie państw członkowskich do osiągnięcia określonego w niej rezultatu oraz ciążący na nich na mocy art. 10 WE obowiązek podjęcia wszelkich właściwych środków o charakterze ogólnym lub szczególnym w celu realizacji tego zobowiązania dotyczy wszystkich władz państw członkowskich (wyrok z dnia 8 października 1987 r. w sprawie 80/86 Kolpinghuis Nijmegen, Rec. str. 3969, pkt 12).

44 Trybunał orzekł już, że Komisja może żądać stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, polegającego na nieosiągnięciu w danym przypadku rezultatu określonego w dyrektywie (wyrok z dnia 10 kwietnia 2003 r. w sprawie C-20/01 i C-28/01 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. str. I- 3609, pkt 30).

45 Podkreślić należy, że zgodnie z art. 5 ust. 1 dyrektywy 64/221 państwo członkowskie wydaje decyzję o wydaniu dokumentu pobytowego tak szybko, jak jest to możliwe, a w każdym razie nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku.

46 Tymczasem w niniejszym przypadku wiadomo, że p. Rotte Ventura, obywatelka państwa trzeciego i małżonka obywatela wspólnotowego, który korzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się, uzyskała dokument pobytowy dopiero po dziesięciu miesiącach trwania procedury, co jest sprzeczne z wymogami tej dyrektywy.

47 Nie ma przy tym znaczenia, że zainteresowana mogła przebywać tymczasowo na terytorium tego państwa w oczekiwaniu na podjęcie decyzji w sprawie wydania lub odmowy wydania dokumentu pobytowego. W tym zakresie, jak wskazała rzecznik generalna w pkt 63 opinii, nie ma znaczenia kwestia, czy przekroczenie terminu uniemożliwia przebywanie lub wykonywanie działalności.

48 Wobec tego drugi zarzut Komisji jest zasadny.

49 W świetle całości powyższych rozważań stwierdzić należy, że:

— nie dokonując prawidłowo transpozycji do wewnętrznego porządku prawnego dyrektyw 68/360, 73/148 i 90/365, a w szczególności uzależniając wydanie dokumentu pobytowego obywatelom państwa trzeciego będącym członkami

rodziny obywatela wspólnotowego korzystającego z prawa do swobodnego przemieszczania się od obowiązku uzyskania wizy pobytowej, oraz

— nie wydając dokumentu pobytowego tak szybko, jak to jest możliwe, a w każdym razie nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku o wydanie tego dokumentu, niezgodnie z przepisami dyrektywy 64/221

Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom państwa członkowskiego, które ciążą na nim na mocy tych dyrektyw.

W przedmiocie kosztów

50 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Królestwa Hiszpanii kosztami postępowania, a Królestwo Hiszpanii przegrało sprawę, należy obciążyć je kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) — **Nie dokonując prawidłowo transpozycji do wewnętrznego porządku prawnego dyrektywy Rady 68/360/EWG z dnia 15 października 1968 r.**

w sprawie zniesienia ograniczeń w przemieszczaniu się i pobycie pracowników państw członkowskich i ich rodzin we Wspólnocie, dyrektywy Rady 73/148/EWG z dnia 21 maja 1973 r. w sprawie zniesienia ograniczeń w zakresie przemieszczania się i pobytu obywateli państw członkowskich w obrębie Wspólnoty, które dotyczą przedsiębiorczości i świadczenia usług, oraz dyrektywy Rady 90/365/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. w sprawie prawa pobytu pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek, które zakończyły działalność zawodową, a w szczególności uzależniając wydanie dokumentu pobytowego obywatelom państwa trzeciego będącym członkami rodziny obywatela wspólnotowego korzystającego z prawa do swobodnego przemieszczania się od obowiązku uzyskania wizy pobytowej, oraz

— nie wydając dokumentu pobytowego tak szybko, jak to jest możliwe, a w każdym razie nie później niż sześć miesięcy od daty złożenia wniosku o wydanie tego dokumentu, niezgodnie z przepisami dyrektywy Rady 64/221/EWG z dnia 25 lutego 1964 r. w sprawie koordynacji specjalnych środków dotyczących przemieszczania się i pobytu cudzoziemców, uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego,

Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom państwa członkowskiego, które ciążą na nim na mocy tych dyrektyw.

2) Królestwo Hiszpanii zostaje obciążone kosztami.

Podpisy